

АНТИМОНОПОЛЬНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ ЗАПОРІЗЬКЕ ОБЛАСНЕ ТЕРИТОРІАЛЬНЕ ВІДДІЛЕННЯ

ВИТЯГ З РІШЕННЯ АДМІНІСТРАТИВНОЇ КОЛЕГІЇ ЗАПОРІЗЬКОГО ОБЛАСНОГО ТЕРИТОРІАЛЬНОГО ВІДДІЛЕННЯ

12 лютого 2020 р. № 58/2-рш

м. Запоріжжя

Справа № 02/11-18

Про порушення законодавства
про захист економічної конкуренції
та накладення штрафу

Комунальне підприємство «Бердянськводоканал» Бердянської міської ради протягом січня 2017 та по теперішній час займає монопольне (домінуюче) становище на ринку централізованого водопостачання в територіальних межах м. Бердянська Запорізької області (де розташовані діючі водопровідні мережі) як таке, що не має жодного конкурента на ринку.

У період 2017-2019 років Комунальне підприємство «Бердянськводоканал» Бердянської міської ради відмовляло споживачам в опломбуванні приладів обліку, встановлених у відповідності до Технічних умов та погодженої проектної документації, з причин невиконання приписів перенести на межу балансової належності вузли обліку. У результаті такі дії призвели до ущемлення інтересів споживачів, що було б неможливим за умов існування значної конкуренції на ринку.

За результатами розгляду справи № 02/11-18 такі дії Комунального підприємства «Бердянськводоканал» Бердянської міської ради визнано зловживанням монопольним (домінуючим) становищем на ринку централізованого водопостачання, передбаченим пунктом 2 статті 50, частиною першою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції».

На Комунальне підприємство «Бердянськводоканал» Бердянської міської ради накладено штраф у розмірі 68 000 грн., зобов'язано припинити порушення законодавства про захист економічної конкуренції шляхом вжиття заходів щодо опломбування приладів обліку, встановлених не на межі балансової належності відповідно до Технічних умов та погодженої проектної документації.

Адміністративна колегія Запорізького обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України, розглянувши матеріали справи № 02/11-18 про порушення Комунальним підприємством «Бердянськводоканал» Бердянської міської ради законодавства про захист економічної конкуренції, передбачене пунктом 2 статті 50 та частиною першою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції» (надалі – Закон), та подання відділу досліджень і розслідувань від 26.12.2019 № 58-99-спр,

ВСТАНОВИЛА:

1. Процесуальні дії

- (1) Відділенням розглянуто заяву приватного підприємства «Металіст» щодо неправомірних дій комунального підприємства «Бердянськводоканал» Бердянської міської ради, які полягали у відмові в опломбуванні встановленого Приладу обліку на об'єкті Заявника.

- (2) З метою припинення дій, що містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, у відповідності до частини першої статті 46 Закону України «Про захист економічної конкуренції», адміністративна колегія Відділення надала рекомендації Комунальному підприємству «Бердянськводоканал» Бердянської міської ради від 09.06.2017 № 02/02-рк (далі – Рекомендації):
 - вжити заходи для припинення дій, які містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, шляхом опломбування Приладу обліку ПП «Металіст», встановленого згідно технічних вимог та проектної документації.
- (3) Листом від 22.06.2017 вх. № 4-1124 Комунальне підприємство «Бердянськводоканал» Бердянської міської ради повідомило Відділення про відмову від виконання Рекомендацій з наступних причин:
 - «проектна документація ПП «Металіст» погоджувалась на водопостачання промислової бази, а на сьогоднішній день за адресою об'єкта Заявника знаходиться готель, що суперечить пункту 2 частини 1 статті 44 Водного кодексу України: водокористувачі зобов'язані використовувати воду (водні об'єкти) відповідно до цілей та умов надання»;
 - «в технічних умовах № 3165 від 12.11.2003 року, які були видані ПП «Металіст», був зазначений допустимий обсяг споживання води, а саме 0,2 кубічні метри на добу, тобто 6 кубічних метрів на місяць, що значно менше за фактичне споживання Заявником. А відповідно до пункту 3.8 Правил № 190, у разі запланованих змін у діяльності споживачів, якщо вони ведуть до зміни обсягів спожитої питної води та скиду стічних вод, споживачі в місячний строк до моменту виникнення змін надають виробнику заяву та відповідні документи для одержання додаткових технічних умов та внесення змін у договір» (мова оригіналу).
- (4) Розпорядженням Адміністративної колегії Запорізького обласного територіального відділення від 20.06.2018 № 20-р розпочато розгляд справи № 02/11-18 за ознаками порушення законодавства про захист економічної конкуренції передбаченого частиною першою статті 13, пунктом 2 статті 50 Закону, у вигляді зловживання монополієм (домінуючим) становищем на ринку централізованого водопостачання шляхом дій суб'єкта господарювання, що можуть призвести до ущемлення інтересів споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку.
- (5) Листом від 26.12.2019 № 58-02/13-2642 комунальному підприємству «Бердянськводоканал» Бердянської міської ради було направлено копію подання про попередні висновки по справі № 02/11-18 від 26.12.2019 № 58-99-спр.
- (6) Листом від 26.12.2019 № 58-02/13-2643 Заявнику направлено копію подання про попередні висновки по справі № 02/11-18 від 26.12.2019 № 58-99-спр.
- (7) Листом від 11.01.2020 №114 комунальне підприємство «Бердянськводоканал» Бердянської міської ради надало заперечення та пояснення на подання про попередні висновки по справі № 02/11-18 від 26.12.2019 № 58-99-спр.
- (8) Заявник не надав відповіді на подання про попередні висновки по справі № 02/11-18 від 26.12.2019 № 58-99-спр.

2. Відповідач

- (9) Відповідачем у справі є Комунальне підприємство «Бердянськводоканал» Бердянської міської ради (71112, Запорізька обл., м. Бердянськ, пр. Східний, буд. 97, ідентифікаційний код юридичної особи 37622628) (далі – КП «Бердянськводоканал» БМР, Підприємство).
- (10) КП «Бердянськводоканал» БМР, згідно зі статутом (нова редакція), затвердженим рішенням тридцять дев'ятої (позачергової) сесії VII скликання Бердянської міської ради від 11 січня 2018 року № 8, є юридичною особою. Свідцтво про державну реєстрацію юридичної особи - від 18.04.2011 серії А01 № 694365.
- (11) Згідно з довідкою з ЄДРПОУ від 11.09.2013 № 811298, основним видом діяльності КП

«Бердянськводоканал» БМР є забір, очищення та постачання води (код за КВЕД-2010 – 36.00).

- (12) Підприємством отримано ліцензію Національної комісії регулювання електроенергетики України від 17.06.2011 серії АГ № 500015 на здійснення діяльності з централізованого водопостачання та водовідведення.
- (13) У розумінні статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції», КП «Бердянськводоканал» БМР є суб'єктом господарювання.

3. Визначення монопольного (домінуючого) становища

3.1. Об'єкт аналізу щодо визначення монопольного (домінуючого) становища

- (14) У відповідності до пункту 3.1 Методики визначення монопольного (домінуючого) становища суб'єктів господарювання на ринку (надалі – Методика) об'єктами аналізу щодо визначення монопольного (домінуючого) становища є:
 - суб'єкт господарювання;
 - група суб'єктів господарювання;
 - конкретний товар (продукція, роботи, послуги), який випускається, постачається, продається, придбавається (використовується, споживається) цим (цими) суб'єктом (суб'єктами) господарювання.
- (15) Об'єктами аналізу є:
 - КП «Бердянськводоканал» БМР;
 - послуга з централізованого водопостачання (далі – Послуга).

3.2. Визначення переліку товарів та основних продавців, покупців цих товарів, щодо яких має визначатися монопольне (домінуюче) становище.

3.2.1. Перелік товарів, щодо яких має визначатися монопольне (домінуюче) становище суб'єкта господарювання.

- (16) Відповідно до статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції», товар – це будь-який предмет господарського обороту, в тому числі продукція, роботи, послуги, документи, що підтверджують зобов'язання та права.
- (17) Згідно з пунктом 4.1 Методики, перелік товарів, щодо яких має визначатися монопольне (домінуюче) становище суб'єкта господарювання, складається з товарів (товарних груп), які обертаються в Україні чи на відповідній частині її території і які мають для продавців (постачальників, виробників), покупців (споживачів, користувачів) ознаки одного (подібного, аналогічного) товару (товарної групи).
- (18) Визначення ознак одного (подібного, аналогічного) товару здійснюється, виходячи з подібності, зокрема, таких факторів, як функціональне призначення, фізичні характеристики, технічні та експлуатаційні характеристики, умови споживання, що визначаються специфічністю розміщення, монтажу, ціни.
- (19) **Товаром**, щодо якого визначається монопольне (домінуюче) становище суб'єкта господарювання, є послуга з централізованого водопостачання.

3.2.2. Перелік основних продавців (постачальників, виробників), покупців (споживачів, користувачів)

- (20) **Продавцями** послуг з централізованого водопостачання є суб'єкти господарювання, які отримали ліцензію на впровадження діяльності з централізованого водопостачання; провадять господарську діяльність з централізованого водопостачання (здійснюють експлуатацію об'єктів централізованого питного водопостачання, забезпечують міста, інші населені пункти, окремо розташовані об'єкти питною водою, шляхом централізованого питного водопостачання тощо).

- (21) Відтак, продавцем досліджуваної послуги є КП «Бердянськводоканал» БМР, яке експлуатує водопровідні мережі та ним отримано відповідну ліцензію.
- (22) **Споживачами** послуг централізованого водопостачання є фізичні та юридичні особи, які використовують питну воду для забезпечення фізіологічних, санітарно-гігієнічних, побутових та господарських потреб.

3.3. Визначення товарних меж ринку

- (23) Відповідно до пункту 5.1-5.3 Методики, товарні межі ринку визначаються шляхом формування групи взаємозамінних товарів (товарних груп), у межах якої споживач за звичайних умов може легко перейти від споживання одного товару до споживання іншого.
- (24) Зазначена норма передбачає, що формування групи взаємозамінних товарів (товарних груп) здійснюється із переліку товарів, які мають для продавців (постачальників, виробників), покупців (споживачів, користувачів) ознаки одного (подібного, аналогічного) товару за показниками взаємозамінності, якими, зокрема є:
 - подібність призначення, споживчих властивостей, умов використання тощо;
 - подібність фізичних, технічних, експлуатаційних властивостей і характеристик, якісних показників тощо;
 - наявність спільної групи споживачів товару (товарної групи);
 - відсутність суттєвої різниці в цінах;
 - взаємозамінність товарів (товарної групи) з токи зору їх виробництва, здатності виробників запропонувати нові товари на заміну існуючих.
- (25) Відповідно до Закону України «Про питну воду та питне водопостачання»:
 - централізоване питне водопостачання - господарська діяльність із забезпечення споживачів питною водою за допомогою комплексу об'єктів, споруд, розподільних водопровідних мереж, пов'язаних єдиним технологічним процесом виробництва та транспортування питної води.
- (26) Послуга з централізованого водопостачання за споживчими властивостями, умовами використання, технічними, експлуатаційними властивостями і характеристиками тощо не має товарів-замінників.
- (27) Таким чином, **товарними межами ринку** є послуга з централізованого водопостачання.

3.4. Визначення географічних меж ринку.

- (28) Територіальні (географічні) межі ринку послуг з централізованого водопостачання визначились шляхом установа мінімальної території, за межами якої з точки зору споживача придбання товарів (товарної групи), що належать до групи взаємозамінних товарів товарної групи, є неможливим або недоцільним (пункт 6.1 Методики).
- (29) Постачання питної води підприємствам, організаціям, здійснюється КП «Бердянськводоканал» БМР за допомогою комплексу об'єктів, споруд, розподільних водопровідних мереж, пов'язаних єдиним технологічним процесом виробництва і транспортування питної води, що розташований на території м. Бердянська Запорізької області.
- (30) Характерною особливістю взаємодії попиту і пропозиції на ринку централізованого водопостачання є неможливість переміщення попиту географічно, оскільки необхідною умовою отримання зазначеної послуги є приєднання внутрішньобудинкових водопровідних мереж споживачів до мереж водопостачання КП «Бердянськводоканал» БМР. За межами цих водопровідних мереж користування послугою, що надається КП «Бердянськводоканал» БМР, є неможливим.
- (31) Тому, територіальними (географічними) межами ринку централізованого водопостачання є територія м. Бердянська Запорізької області (де розташовані діючі водопровідні мережі КП «Бердянськводоканал» БМР).

3.5. Проміжок часу, стосовно якого має визначатися становище суб'єктів господарювання на ринку – часові межі ринку

- (32) Відповідно пункту 7.1 Методики, часові межі ринку визначаються як проміжок часу, протягом якого відповідна сукупність товарно-грошових відносин між продавцями (постачальниками, виробниками) і споживачами утворює ринок товару із сталою структурою.
- (33) У межах міста Бердянська протягом 2017 і по теперішній час склад продавців - суб'єктів господарювання, які надають послугу з централізованого водопостачання не змінювався, тобто структура даного ринку є сталою.
- (34) Отже, часові межі ринку послуг з централізованого водопостачання визначаються як проміжок часу з **січня 2017 року по теперішній час**.

3.6. Визначення потенційних конкурентів

- (35) Відповідно до Методики потенційними конкурентами вважаються такі суб'єкти господарювання:
- які мають матеріально-технічну базу, кадри, технології тощо, але з різних причин не реалізують ці можливості;
 - які виготовляють товари (товарні групи), що складають товарні межі ринку, але не реалізують їх на відповідному ринку;
 - нові суб'єкти господарювання, які можуть вступити на ринок.
- (36) Ринок централізованого водопостачання, відповідно до статті 5 Закону України «Про природні монополії», перебуває у стані природної монополії, при якому на вказаному ринку, внаслідок технологічних особливостей, конкуренція (реальна та потенційна) відсутня. За таких підстав, **наявні та потенційні конкуренти** у КП «Бердянськводоканал» БМР на ринку централізованого водопостачання **відсутні**.

3.7. Визначення бар'єрів для вступу на ринок.

- (37) Відповідно до пункту 9.2. Методики, бар'єрами для вступу потенційних конкурентів на відповідний ринок є:
- обмеження за попитом, пов'язані з високою насиченістю ринку товарами (товарними групами) та низькою платоспроможністю покупців;
 - адміністративні обмеження;
 - економічні та організаційні обмеження;
 - екологічні обмеження;
 - нерозвиненість ринкової інфраструктури;
 - інші обмеження, що спричиняють суттєві витрати, необхідні для вступу на певний ринок товару (товарні групи).
- (38) Для вступу нових суб'єктів господарювання на ринок послуг з централізованого водопостачання в територіальних (географічних) межах м. Бердянська Запорізької області існують фактори економічного характеру:
- отримання дозвільних документів,
 - побудови нових водопровідних мереж, що потребує значних капіталовкладень та тривалого часу,
 - фактори організаційного характеру, пов'язані з технологічними особливостями надання цієї послуги, а саме: неможливість будівництва нової водопровідної мережі у межах території, де розташовані водопровідні мережі, що перебувають у власності КП «Бердянськводоканал» БМР.
- (39) Відтак, потенційні конкуренти не можуть в короткий час подолати економічні та організаційні бар'єри вступу на ринок послуг з централізованого водопостачання в територіальних (географічних) межах м. Бердянська Запорізької області.

3.8. Установлення монопольного (домінуючого) становища

- (40) Згідно з частиною першою статті 12 Закону України «Про захист економічної конкуренції», суб'єкт господарювання займає монопольне (домінуюче) становище на ринку товару, якщо на цьому ринку у нього немає жодного конкурента.
- (41) Споживачі, які мешкають в м. Бердянську, не мають можливості обрати інше підприємство, яке надаватиме їм послугу з централізованого водопостачання, оскільки тільки КП «Бердянськводоканал» БМР здійснює надання зазначеної послуги в м. Бердянську.

3.9. Загальні висновки щодо визначення монопольного (домінуючого) становища

- (42) Враховуючи вищевикладене, КП «Бердянськводоканал» БМР з січня 2017 року по теперішній час займає монопольне (домінуюче) становище на ринку послуг з централізованого водопостачання у територіальних (географічних) межах м.Бердянська (де розташовані діючі водопровідні мережі) як таке, що не має жодного конкурента на ринку.

4. Зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку

4.1. Обставини справи

- (43) Взаємовідносини, які виникають в процесі надання і отримання послуг з централізованого водопостачання між виробниками або виконавцями та споживачами, регулюються, зокрема:
 - Законами України «Про питну воду та питне водопостачання», «Про житлово-комунальні послуги»,
 - Правилами користування системами централізованого комунального водопостачання та водовідведення в населених пунктах України, затверджених наказом Міністерства з питань житлово-комунального господарства України від 27.06.2008 № 190 (далі - Правила №190);
 - іншими нормативно-правовими актами.
- (44) Відповідно до статті 19 Закону України «Про питну воду та питне водопостачання» послуги з централізованого питного водопостачання надаються споживачам підприємством питного водопостачання з урахуванням вимог [Закону України](#) "Про комерційний облік теплової енергії та водопостачання" на підставі договору з:
 - підприємствами, установами, організаціями, що безпосередньо користуються централізованим питним водопостачанням та/або централізованим водовідведенням;
 - підприємствами, установами або організаціями, у повному господарському віданні або оперативному управлінні яких перебуває житловий фонд і до обов'язків яких належить надання споживачам послуг з питного водопостачання та/або централізованого водовідведення;
 - об'єднаннями співвласників багатоквартирних будинків, житлово-будівельними кооперативами та іншими об'єднаннями власників житла, яким передано право управління багатоквартирними будинками та забезпечення надання послуг з водопостачання та/або централізованого водовідведення водовідведення на підставі укладених ними договорів;
 - власниками будинків, що перебувають у приватній власності;
 - індивідуальними і колективними споживачами житлово-комунальних послуг, визначеними [Законом України](#) "Про житлово-комунальні послуги".
- (45) Згідно з пунктом 2.1 Правил № 190, договірні відносини щодо користування системами централізованого комунального водопостачання та водовідведення здійснюються виключно на договірних засадах відповідно до Законів України «Про питну воду та питне водопостачання» та «Про житлово - комунальні послуги» .

- (46) Для отримання послуг з водопостачання ПП «Металіст» було отримано у державного комунального підприємства «Бердянський міськводоканал» (далі - ДКП «Бердянський міськводоканал») (попередника КП «Бердянськводоканал» БМР) технічні умови на водопостачання та каналізування об'єктів м. Бердянська Запорізької області від 12.11.2003 № 3165 (далі – Технічні умови), що розроблені ЧП Крупніковою О.С. (Ліцензія на право виконання проектних робіт ЗП № 00865) та робочий проект на водопостачання та водовідведення (далі – Проектна документація) (дана Проектна документація погоджена з ДКП «Бердянський міськводоканал» 20.11.2003) та укладено відповідний договір на надання послуг з водопостачання та водовідведення.
- (47) Вищезазначеними документами (технічними умовами та Проектною документацією) було визначено місце приєднання та встановлення приладу обліку води, розташування водоміру на водопровідному вводі в приміщенні будівлі ПП «Металіст» безпосередньо за зовнішньою стінкою будівлі.
- (48) Слід зазначити, що укладанню договору передувало узгодження всіх питань, пов'язаних з приєднанням до мереж ДКП «Бердянський міськводоканал», зокрема, отримано довідку ДКП «Бердянський міськводоканал» від 19.12.2003 № 6222, в якій було зазначено: «.....подключение объекта ЧП «Металист» по ул. Осипенко, 23 к городским сетям водопровода и канализации, выполнено согласно техническим условиям и проектной документации. Замечаний нет.» (мова оригіналу).
- (49) З червня 2011 року послугу з централізованого водопостачання в м. Бердянську надає КП «Бердянськводоканал» БМР.
- (50) Взаємовідносини КП «Бердянськводоканал» БМР з ПП «Металіст» протягом січня – жовтня 2017 року були урегульовані договором від **01.06.2011** № 230 «Про надання послуг з водопостачання та водовідведення» (далі – Договір № 230), який був укладений після підписання технічних умов № 3165 від 12.11.2003 та погодження Проектної документації. Відповідно до додатку №1 до Договору № 230, розрахункова норма водоспоживання складає 135 м³ в місяць (лист Підприємства від 29.05.20017 № 2435).
- (51) Як свідчать матеріали розгляду справи, 03.04.2017 ПП «Металіст» звернулось з письмовою заявою до КП «Бердянськводоканал» БМР з проханням розпломбувати прилад обліку води, з метою ремонту крану, який знаходиться у безпосередній близькості до лічильника.
- (52) За результатами проведення фахівцями КП «Бердянськводоканал» БМР обстеження Приладу обліку було складено Акт обстеження водопостачання та водовідведення від **05.04.2017** року (далі – Акт обстеження), згідно з яким лічильник води було знято з обліку.
- (53) **11.04.2017** ПП «Металіст» звернулось до КП «Бердянськводоканал» БМР з заявою на опломбування Приладу обліку, у зв'язку з його встановленням на заміну старого.
- (54) З повторною заявою, з того ж питання, ПП «Металіст» звернулось до Підприємства **14.04.2017**, оскільки опломбування не було проведено.
- (55) В свою чергу, **06.04.2017** відбулося засідання комісії КП «Бердянськводоканал» БМР «по роботі з абонентами-боржниками, розгляду актів про виявлені порушення, а також по роботі зі зверненнями громадян та нарахуванню розрахунків згідно Правил № 190 та Правил № 630». Згідно із випискою з протоколу комісії абоненту (ПП «Металіст») було надано припис – «водомір встановити на врізці. Нарахувати за нормою за 1 місяць».
- (56) Відповідно до інформації КП «Бердянськводоканал» БМР (лист від 29.05.2017 № 2435), яка була надана на вимогу голови територіального відділення, КП «Бердянськводоканал» БМР не здійснює опломбування нового водоміра, оскільки ПП «Металіст» не виконало рішення Комісії від 06.04.2017 та 20.04.2017, а саме не встановило «водомір на врізці».
- (57) Проте, відповідно до пункту 5.2. Правил № 190 «Вузли обліку повинні розташовуватись на мережі споживача, як правило, на межі балансової належності мереж виробника та

споживача, або за згодою виробника в приміщеннях, розташованих безпосередньо за зовнішньою стіною будівлі в місці входу водопровідного вводу».

- (58) Як йдеться з матеріалів розгляду справи, розташування Приладу обліку на водопровідному вводі в приміщення будівлі ПП «Металіст», безпосередньо за зовнішньою стінкою будівлі, відповідає Проектній документації та Технічним умовам.
- (59) Відповідність фактичного місця встановлення приладу обліку води та приєднання ПП «Металіст» до міської мережі водопостачання вимогам технічних умов від 12.11.2003 № 3165 та узгодженому проекту підтверджується і самим КП «Бердянськводоканал» БМР (лист від 29.05.2017 № 2435): «Приєднання ПП «Металіст» до міської мережі водопостачання відповідає вимогам технічних умов № 3165 від 12.11.2003 р та узгодженому проекту» (мова оригіналу).
- (60) Отже, вимоги КП «Бердянськводоканал» БМР щодо «встановлення водоміра на врізці» суперечать Технічним умовам, виданим водопостачальною організацією та Проектній документації, яка була узгоджена з ДКП «Бердянський міськводоканал».
- (61) В зв'язку з тим, що КП «Бердянськводоканал» БМР не опломбовувало Прилад обліку, ПП «Металіст» вимушене було розраховуватись за надані послуги з водопостачання виходячи з розрахункової норми водоспоживання – 135 м³ в місяць (відповідно до Договору № 230), при цьому середньомісячний об'єм водоспоживання за 2016 рік становить, приблизно – 45 м³. Слід зазначити, що Заявник веде сезонний вид діяльності (а саме у літні місяці), і водоспоживання в вересні – травні місяці набагато нижче за приведений середньомісячний об'єм. Отже, відмова Підприємства в опломбуванні Приладу обліку, призвела до додаткових матеріальних витрат Заявника.
- (62) Згідно з пунктом 5.10 Правил № 190, засоби обліку в місцях їх приєднання до трубопроводів повинні бути опломбовані представником виробника і захищені від несанкціонованого втручання в їх роботу, яке може порушити достовірний облік кількості отриманої води. Засувки на обвідних лініях повинні бути опломбовані виробником. Неопломбовані засоби обліку до експлуатації не допускаються.
- (63) Таким чином, згідно із законодавством у сфері питного водопостачання, реєстрація лічильників води та пломбування місць приєднання лічильників води у споживачів входить в обов'язок підприємства водопровідно-каналізаційного господарства при наданні послуги з централізованого водопостачання.
- (64) У відповідь на Рекомендації відділення припинити дії, які містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, шляхом опломбування Приладу обліку Заявника, встановленого згідно Технічних вимог та Проектної документації, КП «Бердянськводоканал» БМР листом від 22.06.2017 вх. № 4-1124 повідомило Відділення про відмову від виконання Рекомендацій з наступних причин:
 - «проектна документація ПП «Металіст» погоджувалась на водопостачання промислової бази, а на сьогоднішній день за адресою об'єкта Заявника знаходиться готель, що суперечить пункту 2 частини 1 статті 44 Водного кодексу України: водокористувачі зобов'язані використовувати воду (водні об'єкти) відповідно до цілей та умов надання»;
 - «в технічних умовах № 3165 від 12.11.2003 року, які були видані ПП «Металіст», був зазначений допустимий обсяг споживання води, а саме 0,2 кубічні метри на добу, тобто 6 кубічних метрів на місяць, що значно менше за фактичне споживання Заявником. А відповідно до пункту 3.8 Правил № 190, у разі запланованих змін у діяльності споживачів, якщо вони ведуть до зміни обсягів спожитої питної води та скиду стічних вод, споживачі в місячний строк до моменту виникнення змін надають виробнику заяву та відповідні документи для одержання додаткових технічних умов та внесення змін у договір».
- (65) Слід зазначити, що відповідно до статті 1 Водного кодексу України:
 - використання води - процес вилучення води для використання у виробництві з метою отримання продукції та для господарсько-питних потреб населення, а також без її

вилучення для потреб гідроенергетики, рибництва, водного, повітряного транспорту та інших потреб;

- водокористування - використання вод (водних об'єктів) для задоволення потреб населення, промисловості, сільського господарства, транспорту та інших галузей господарства, включаючи право на забір води, скидання стічних вод та інші види використання вод (водних об'єктів).
- (66) Згідно з пунктом 1.3 Договору № 230, споживання питної води із міської централізованої мережі і скидання стічних вод в міську централізовану мережу допускається лише на основі договору між виконавцем та абонентом.
- (67) Постачання питної води у 2017 році здійснювалося у об'ємах, що передбачені пунктом 1.4 Договору № 230 від 01.06.2011.
- (68) Відповідно до додатку № 1, який є невід'ємною частиною Договору № 230 від 01.06.2011, розрахункова норма водоспоживання складає 135 кубічних метрів в місяць, а не 6 метрів кубічних, як зазначає КП «Бердянськводоканал» БМР в своїх запереченнях.
- (69) Про те, що розрахункова норма водоспоживання Заявником складає 135 м³ в місяць (відповідно з умовами укладеного Договору № 230 від 01.06.2011), свідчить розрахунок Підприємства за спожиту воду та прийняті стоки за квітень 2017 року, надісланий ПП «Металіст» для оплати у розмірі 2058,97 грн. (лист від 29.05.2017 № 2435).
- (70) В свою чергу, як вже зазначалось вище, згідно з пунктом 5.10 Правил № 190, засоби обліку в місцях їх приєднання до трубопроводів повинні бути опломбовані представником виробника і захищені від несанкціонованого втручання в їх роботу, яке може порушити достовірний облік кількості отриманої води. Засувки на обвідних лініях повинні бути опломбовані виробником. Неопломбовані засоби обліку до експлуатації не допускаються.
- (71) Таким чином, згідно із законодавством у сфері питного водопостачання, реєстрація лічильників води та пломбування місць приєднання лічильників води у споживачів входить в обов'язок підприємства водопровідно-каналізаційного господарства при наданні послуги з централізованого водопостачання.
- (72) Водночас, за роз'ясненням Міністерства регіонального розвитку будівництва та житлово-комунального господарства України (лист від 16.03.2018 №7/9-2732):
 - «... пунктами 5.5, 5.7 Правил № 190 встановлено, що проектування, монтаж та експлуатація вузлів обліку виконуються відповідно до вимог державних будівельних норм».
 - «Приймання в експлуатацію вузла обліку та реєстрація засобів обліку здійснюється за участю представника виробника».
 - «Установка засобів обліку здійснюється відповідно до проекту, погодженого виробником. Отже, у разі, якщо вузол обліку встановлено у погодженому виробником місці та відповідно до виконаних технічних умов і погодженої проектної документації, у виробника відсутні підстави для вимог щодо перенесення вузла обліку на межу балансової належності».
 - «У разі погодження виробником необхідності заміни вузла обліку на новий (відповідно до рекомендацій виробника щодо певного типу вузла обліку), споживач може встановити новий вузол обліку».
 - «Виробник може відмовитись від опломбування нового засобу обліку, якщо монтаж вузла обліку виконано з порушенням вимог державних будівельних норм....» (мова оригіналу).
- (73) ПП «Металіст» звернулося із заявою до Підприємства від 07.09.2017, в якій просило на час облаштування колодязя з встановленням лічильника води опломбувати лічильник, який встановлено у приміщенні.
- (74) Відповідно до Акту від 08.09.2017 лічильник води Заявнику було опломбовано.
- (75) Слід зазначити, що **02.10.2017** КП «Бердянськводоканал» БМР (після відмови

Відповідача від виконання рекомендацій Адміністративної колегії Відділення від **09.06.2017** № 02/02-рк) перед укладенням з ПП «Металіст» нового договору від **31.10.2017** № 230 «Про надання послуг з водопостачання» переузгодило на вже існуючій та раніше погодженій Проектній документації (схемі розподілу меж обслуговування водопровідних мереж в масштабі з деталізацією колодязя водопровідного врізання («План мереж В»)) встановлення лічильника води на межі балансової належності.

- (76) ПП «Металіст» було облаштовано колодязь для встановлення приладу обліку води (на виконання вимог Відповідача).
- (77) Листом від 06.07.2018 № 3383 КП «Бердянськводоканал» БМР повідомило Відділення, що ПП «Металіст» перенесено Прилад обліку на врізку.
- (78) Таким чином, КП «Бердянськводоканал» змусило ПП «Металіст» перенести Прилад обліку на межу балансової належності.
- (79) Відділенням встановлено, що нарахування плати Заявнику за послуги з централізованого водопостачання здійснювалося КП «Бердянськводоканал» БМР наступним чином: червень-вересень 2017 року – згідно умов договору (на суму 2094,66 грн. за кожен місяць), вересень-листопад 2017 року – згідно засобу обліку (у вересні на суму 1567,12 грн., у жовтні – 124,13 грн., у листопаді – 93,10 грн.); грудень 2017-квітень 2018 року – нарахування не здійснювалося; з травня 2018 року – згідно засобу обліку (у травні на суму 15,48 грн., у червні 224,46 грн.).
- (80) Слід зазначити, що вимоги Відповідача до суб'єктів господарювання щодо перенесення приладів обліку води споживачів на межу балансової належності протягом 2017-2018 років були непоодинокими. Так, КП «Бердянськводоканал» БМР вимоги щодо перенесення приладів обліку висувались 169 суб'єктам господарювання, з них 77 суб'єктами господарювання було перенесено лічильники води на межу балансової належності (листи Відповідача від 06.07.2018 № 3383, від 28.02.2019 № 1219).
- (81) Наприклад, ОСОБА зверталася до КП «Бердянськводоканал» БМР із заявами від 02.11.2017, від 09.11.2017, від 13.11.2017, від 23.11.2017 на опломбування лічильника води після періодичної перевірки, а опломбовано їй було тільки 05.01.2018 (після її багаточисленних доводів про неправомірність вимог Відповідача щодо перенесення лічильника води на межу балансової належності). За вказаний період суб'єкт господарювання розраховувалася за спожиту воду за розрахунковими нормами водоспоживання (відповідно з умовами укладеного договору від ***).
- (82) Ті суб'єкти господарювання, які не перенесли лічильники води на межу балансової належності, надали до КП «Бердянськводоканал» БМР гарантійні листи (лист КП «Бердянськводоканал» БМР від 11.02.2019 № 838).

4.2. Антиконтурентні наслідки дій Відповідача

- (83) Відповідно до частини першої статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку є дії чи бездіяльність суб'єкта господарювання, який займає монопольне (домінуюче) становище на ринку, що призвели або можуть призвести до недопущення, усунення чи обмеження конкуренції, або ущемлення інтересів інших суб'єктів господарювання чи споживачів, які були б неможливими за умов існування на ринку.
- (84) Варто зазначити, що відповідно до даних ЄДРПОУ, ПП «Металіст» здійснює діяльність з засобів розміщування на період відпустки та іншого тимчасового проживання. Отже, додаткові матеріальні витрати, пов'язані з перенесенням Приладу обліку; оплата за послуги з централізованого водопостачання не за обсягами спожитої води, а за нормами тощо, безпосередньо впливають на зростання ціни, яку Заявник зазначає споживачам своїх послуг, що в свою чергу негативно впливає на конкурентну спроможність ПП «Металіст».
- (85) Крім того, неотримання додаткового прибутку, за рахунок збільшення витрат, може

привести до унеможливлення розвитку інфраструктури ПП «Металіст», для створення більш привабливих умов для споживачів, що також може негативно вплинути на конкурентну спроможність ПП «Металіст».

- (86) Зазначена поведінка (відмова споживачам в опломбуванні приладів обліку, встановлених у відповідності до Технічних умов та погодженої проектної документації, з причин не виконання приписів перенести на межу балансової належності вузли обліку) КП «Бердянськводоканал» БМР була б неможливою за умов існування значної конкуренції на ринку централізованого водопостачання, оскільки за умов існування значної конкуренції на ринку відбувається змагання між суб'єктами господарювання з метою здобуття завдяки власним досягненням переваг над іншими суб'єктами господарювання.
- (87) Тобто, Підприємство у разі наявності значної конкуренції на ринку, з метою приваблення споживачів було б вимушено співпрацювати зі споживачами, які звертаються до нього за отриманням послуги з централізованого водопостачання.

4.3. Загальні висновки щодо зловживання Відповідачем монопольним становищем.

- (88) Ураховуючи вищезазначене, дії Відповідача, який з січня 2017 року по теперішній час займає монопольне (домінуюче) становище на ринку централізованого водопостачання в територіальних межах м. Бердянська Запорізької області, що полягали у відмові споживачам в опломбуванні приладів обліку, встановлених у відповідності до Технічних умов та погодженої проектної документації, з причин невиконання приписів перенести на межу балансової належності вузли обліку, призвело до ущемлення інтересів споживачів, що було б неможливим за умов існування значної конкуренції на ринку, кваліфіковано Відділенням як зловживання монопольним становищем відповідно до частини першої статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції».

5. Заперечення Відповідача та їх спростування

- (89) Як свідчать заперечення Відповідача на попередні висновки у справі, а також його аргументи, висловлені під час проведення у справі слухання, та подані ним додаткові докази, Відповідач з висновками Відділення про порушення ним законодавства про захист економічної конкуренції не згоден.
- (90) Відповідач зазначив, що
- «...має місце не цільове використання води ПП «Металіст» (замість водоспоживання промислової бази водою споживається готель). Зазначене є порушенням п. 2 ч. 1 ст. 44 Водного кодексу України та п. 2.17.1 Договору від 01.06.2011 р..»,
 - «В технічних умовах № 3165 від 12.11.2003 р., які були видані ПП «Металіст», був зазначений допустимий обсяг споживання води, а саме 0,2 м³ на добу, тобто 6 м³ на місяць. Однак, фактично ПП «Металіст» споживає води значно більше...»,
 - «...у зв'язку із значним збільшенням обсягів водоспоживання ПП «Металіст» не зверталось до КП «Бердянськводоканал» БМР із заявою про одержання додаткових технічних умов та внесення змін у договір, що є порушенням п. 3.8 Правил № 190 та п. 2.17.6 Договору від 01.06.2011 р..» (мова ориг.).
- (91) Проте, вказані твердження спростовуються матеріалами справи.
- (92) Відповідач пояснив, що на сьогоднішній день правовідносини між сторонами врегульовані відповідно до чинного законодавства, спору між ПП «Металіст» та КП «Бердянськводоканал» БМР щодо місця встановлення водоміру та його

опломбування не має, оскільки цей спір вирішений сторонами самостійно за згодою сторін.

- (93) Пояснення приймаються до уваги, проте порушення законодавства про захист економічної конкуренції у період 2017-2018 років мало місце, про що зазначено в описово-мотивувальній частині подання про попередні висновки у справі № 02/11-18.
- (94) Відповідач просить звернути увагу на те, що НКРЕКП постановою № 1685 від 29.06.2016 «Про накладення штрафу на КП «Бердянськводоканал» БМР за порушення Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з централізованого водопостачання та водовідведення» наклала на нього штраф за порушення Ліцензійних умов щодо наявності встановлених приладів обліку у кожній точці розподілу послуг та постановою від 20.02.2018 № 206 зобов'язала до 31.12.2018 забезпечити наявність встановлених приладів обліку у кожній точці розподілу послуг. Постановою НКРЕКП від 05.03.2019 № 311 продовжено строк виконання її попередньої постанови щодо забезпечення наявності встановлених приладів обліку у кожній точці розподілу послуг до 31.12.2019. У 2019 році Підприємство звернулося із прохання продовжити строк виконання вимоги щодо забезпечення наявності встановлених приладів обліку у кожній точці розподілу послуг до 31.12.2020.

Також Підприємство зазначає, що «...НКРЕКП вважає порушенням чинного законодавства відсутність водоміру в місці приєднання мереж споживача до мереж виробника, а з Подання про попередні висновки по справі № 02/11-18 від 26.12.2019 р. № 58-99-спр вбачається, що Запорізьке обласне територіальне відділення Антимонопольного комітету України вважає за порушення чинного законодавства вимоги нашого підприємства про встановлення споживачами водомірів в місці приєднання їх мереж до мереж міського водопроводу» (мова ориг.).

Відповідач просить закрити провадження у справі у зв'язку з недоведеністю вчинення порушення.

- (95) Вищевказані твердження Відділенням не приймаються до уваги з огляду на наступне.
- НКРЕКП у 2016 році було проведено перевірку діяльності Відповідача. Акт перевірки НКРЕКП від 26.09.2016 № 152 (далі – Акт) розміщений на офіційному сайті НКРЕКП за посиланням <https://www.nerc.gov.ua/?id=21697>. Згідно з описом виявлених порушень (розділ III акту) стан забезпечення споживачів централізованого водопостачання приладами комерційного обліку взагалі по Підприємству складає 79,6%, що є порушенням підпункту 2.2.7 пункту 2.2 Ліцензійних умов № 279.
- (96) Слід зазначити, що на офіційному сайті НКРЕКП за посиланням <https://www.nerc.gov.ua/?id=39273>, містяться роз'яснення щодо місця встановлення вузлів (засобів обліку) води, а саме:

*«Згідно зі статтею 23 Закону України «Про питну воду, питне водопостачання та водовідведення» підприємства питного водопостачання та централізованого водовідведення мають право, зокрема, здійснювати контроль за технічним станом інженерного обладнання будинків та споруд, **забезпечувати встановлення, обслуговування та заміну вузлів комерційного обліку питної води** відповідно до Закону України «Про комерційний облік теплової енергії та водопостачання» (далі – Закон про облік).*

Разом з цим, підпунктом 19 пункту 2.2 Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з централізованого водопостачання та водовідведення, затверджених постановою НКРЕКП від 22.03.2017 № 307, передбачено, що при провадженні господарської діяльності з централізованого водопостачання та/або водовідведення ліцензіат повинен надавати послуги з централізованого водопостачання за наявності

встановлених приладів обліку в кожній точці розподілу послуг, які відповідають вимогам [Технічного регламенту засобів вимірювальної техніки, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24.02.2016 № 163](#).

*При цьому відповідно до статті 3 Закону про облік оснащення будівель вузлами комерційного обліку та обладнанням інженерних систем для забезпечення такого обліку здійснюється відповідно до проектної документації з дотриманням будівельних норм і правил у порядку, встановленому центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері житлово-комунального господарства. Таке оснащення та відповідна проектна документація не потребують видачі технічних умов та інших вимог до встановлення вузла комерційного обліку, погодження з державними органами, органами місцевого самоврядування, їхніми посадовими особами, операторами зовнішніх інженерних мереж, виконавцями комунальних послуг. **Місце встановлення вузла комерційного обліку визначається відповідно до будівельних норм і правил.** Для споживача комунальних послуг, якому комунальна послуга постачається для групи нежитлових будівель та/або споруд, що є єдиним майновим комплексом, зовнішніми інженерними мережами, що належать споживачу, **вузол комерційного обліку встановлюється на межі майнової належності в кожній точці приєднання до зовнішніх інженерних мереж.***

Водночас, згідно з пунктом 13 [Порядку оснащення будівель вузлами комерційного обліку та обладнанням інженерних систем для забезпечення такого обліку \(далі – Порядок\)](#), затвердженого наказом Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України (далі – Мінрегіон) від 09.08.2018 № 206, вузлами комерційного обліку обладнуються усі вводи зовнішніх інженерних мереж у житлових та нежитлових будівлях. Вузол комерційного обліку встановлюється на стороні споживача на межі майнової належності у точці приєднання (вводу) до зовнішніх інженерних мереж відповідних внутрішньобудинкових інженерних систем будівлі, а в разі неможливості встановлення – в іншому місці якомога ближче до точки приєднання.

При цьому звертаємо увагу, що Закон про облік та Порядок не передбачає вимоги щодо необхідності перенесення вже встановлених на момент набрання чинності цим Законом вузлів обліку води.» (мова ориг.)

- (97) Таким чином, висновок Відділення про відмову споживачам в опломбуванні приладів обліку, встановлених у відповідності до Технічних умов та погодженої проектної документації, з причин не виконання приписів перенести на межу балансової належності вузли обліку не є спростованим.

6. Висновки у справі

- (98) Таким чином, доказами, зібраними у справі, доведено, а зауваженнями і запереченнями Відповідача не спростовано висновок Відділення про те, що Відповідач, займаючи протягом січня 2017 року по теперішній час монопольне (домінуюче) становище на ринку централізованого постачання в територіальних межах м. Бердянська Запорізької області (де розташовані діючі водопровідні мережі) як таке, що не має жодного конкурента на ринку, своїми діями, що полягали у відмові споживачам в опломбуванні приладів обліку, встановлених у відповідності до Технічних умов та погодженої проектної документації, з причин невиконання приписів перенести на межу балансової належності вузли обліку, призвели до ущемлення інтересів споживачів, що було б неможливим за умов існування значної конкуренції на ринку, вчинив порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбачене частиною першою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції».

7. Визначення розміру штрафу

- (99) Зловживання монопольним (домінуючим) становищем є порушеннями законодавства про захист економічної конкуренції (пункт 2 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції»).
- (100) Відповідно до абзацу 2 частини другої статті 52 Закону України «Про захист економічної конкуренції» за порушення, визначене пунктом 2 статті 50 цього Закону, накладається штраф у розмірі до десяти відсотків доходу (виручки) суб'єкта господарювання від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) за останній звітний рік, що передував року, в якому накладається штраф.
- (101) Відповідно до інформації Головного управління ДФС у Запорізькій області (лист від 05.02.2020 № 7117/10/08-01-04-04-10) КП «Бердянськводоканал» податкову декларацію з податку на прибуток за 2019 рік не подано.
- (102) Відповідно до частини п'ятої статті 52 Закону України «Про захист економічної конкуренції», якщо доходу (виручки) немає або відповідач на вимогу органів Антимонопольного комітету України, голови його територіального відділення не надав розмір доходу (виручки), штраф, передбачений абзацом другим частини другої цієї статті, накладається у розмірі до двадцяти тисяч неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.
- (103) Відповідно до частини 6 Закону України «Про захист економічної конкуренції», рішення про накладення штрафів у розмірах понад чотири тисячі неоподатковуваних мінімумів доходів громадян приймаються виключно Антимонопольним комітетом України, адміністративною колегією Антимонопольного комітету України на їх засіданнях.
- (104) При визначенні розміру штрафу було враховано такі обставини:
- КП «Бердянськводоканал» БМР сприяло у розгляді справи,
 - порушення законодавства про захист економічної конкуренції має системний характер.

Ураховуючи викладене, керуючись статтею 7, 14 Закону України «Про Антимонопольний комітет України», статтями 48 і 52 Закону України «Про захист економічної конкуренції», пунктами 3 і 11 Положення про територіальне відділення Антимонопольного комітету України, затвердженого розпорядженням Антимонопольного комітету України від 23 лютого 2001 року № 32-р, зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 30 березня 2001 року за № 291/5482 та пунктом 32 Правил розгляду заяв і справ про порушення законодавства про захист економічної конкуренції, затверджених розпорядженням Антимонопольного комітету України від 19 квітня 1994 року № 5, зареєстрованих у Міністерстві юстиції України 06 травня 1994 року за № 90/299 (у редакції розпорядження Антимонопольного комітету України від 29 червня 1998 року № 169-р) (із змінами), адміністративна колегія Запорізького обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України

ПОСТАНОВИЛА:

1. Визнати, що впродовж січня 2017 року по теперішній час Комунальне підприємство «Бердянськводоканал» Бердянської міської ради (місцезнаходження: 71100, м. Бердянськ, проспект Східний, буд. 97, ідентифікаційний код юридичної особи 37622628) займає монопольне становище на ринку централізованого водопостачання в територіальних межах м. Бердянська Запорізької області (де розташовані діючі водопровідні мережі) як таке, що не має жодного конкурента на ринку.
2. Визнати дії Комунального підприємства «Бердянськводоканал» Бердянської міської

ради (місцезнаходження: 71100, м. Бердянськ, проспект Східний, буд. 97, ідентифікаційний код юридичної особи 37622628), які полягають у відмові споживачам в опломбуванні приладів обліку, встановлених у відповідності до Технічних умов та погодженої проектної документації, з причин невиконання приписів перенести на межу балансової належності вузли обліку, порушенням, передбаченим пунктом 2 статті 50, частиною першою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним становищем на ринку централізованого водопостачання, шляхом дій, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку, що призвели до ущемлення інтересів споживачів.

3. Згідно з частиною другою статті 52 Закону України «Про захист економічної конкуренції» за порушення, зазначене у пункті 2 цього рішення, накласти на Комунальне підприємство «Бердянськводоканал» Бердянської міської ради штраф у розмірі 68 000 (шістдесят вісім тисяч) грн.

4. Зобов'язати Комунальне підприємство «Бердянськводоканал» Бердянської міської ради припинити порушення законодавства про захист економічної конкуренції шляхом вжиття заходів щодо опломбування приладів обліку, встановлених відповідно до діючих Технічних умов та погодженої проектної документації.

Штраф підлягає сплаті у двомісячний строк з дня одержання рішення.

Відповідно до статті 56 Закону України «Про захист економічної конкуренції» протягом п'яти днів з дня сплати штрафу суб'єкт господарювання зобов'язаний надіслати до Запорізького обласного територіального відділення Антимонопольного комітету України документи, що підтверджують сплату штрафу.

Рішення може бути оскаржене до господарського суду у двомісячний строк з дня його одержання.

Голова адміністративної колегії

Олександр БІЛИЙ